

STATISTISCH OVERZICHT

ZENDINGEN 1973-2021

Leopold III-Fonds

voor

Natuuronderzoek

en Natuurbehoud

april 2022

Inhoudstafel

blz.

3

Inleiding

blz.

4

Jaarlijkse evolutie

blz.

5

Geografische spreiding

blz.

7

Duur van de zendingen

blz.

8

Mannen en vrouwen

blz.

10

Doctoraatsstudenten

blz.

11

Instellingen

blz.

12

Bestudeerde thema's

blz.

13

Invloed van Covid-19

blz.

14

Besluiten

Inleiding

In dit document worden de voornaamste statistieken inzake terreinzendingen ge(co)financierd door het Leopold III-Fonds voor Natuuronderzoek en Natuurbehoud in de periode 1973-2021 samengevat.

Het gaat vooral om zendingen die vanuit Belgische wetenschappelijke instellingen zijn verwezenlijkt. Deze exploraties beogen de studie van de huidige biodiversiteit, alsook de studie van volkeren die intens samenleven met de natuur.

De gegevens gebruikt voor het samenstellen van de statistieken zijn geput uit de jaarverslagen van het Fonds.

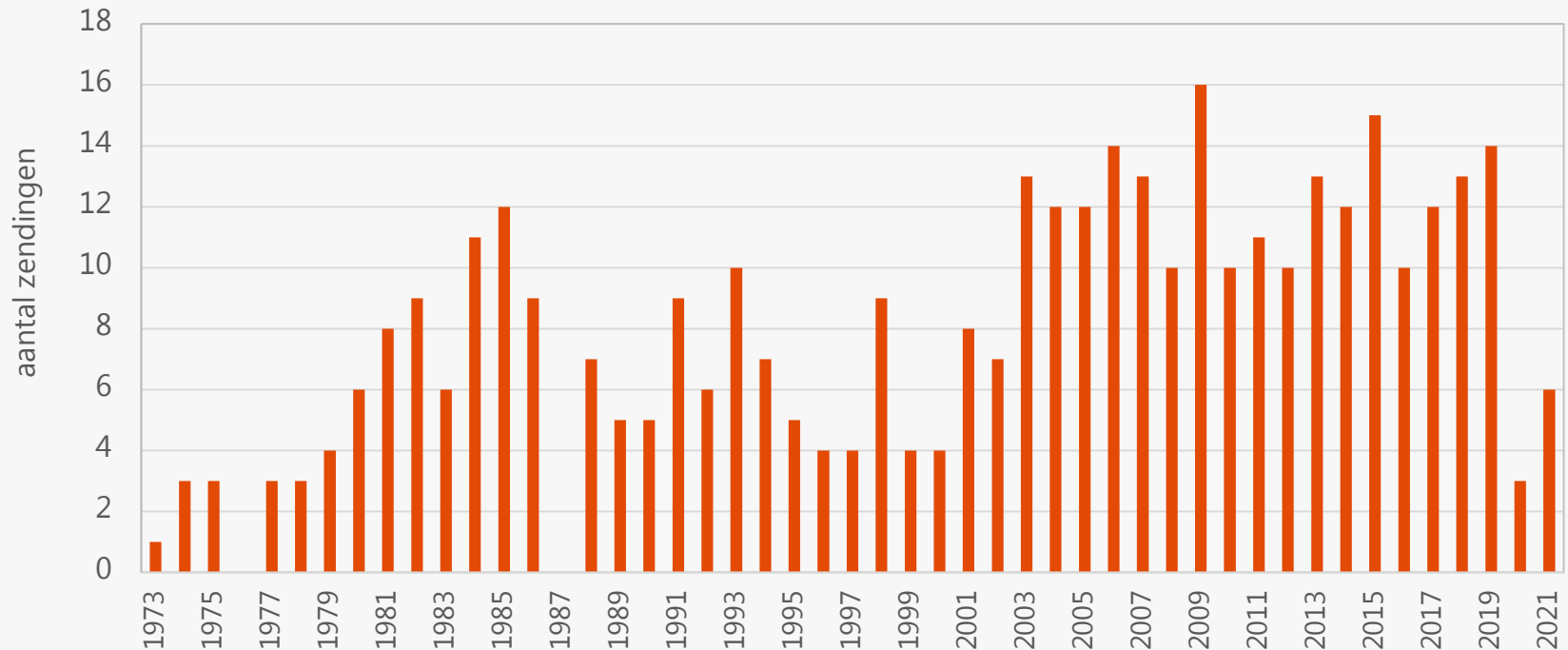
Het gaat om het jaar waarvoor de financiering is toegekend, de begin- en einddatum van de zending, het of de bezochte land(en), de naam/namen van de deelnemende persoon/personen, de instelling waaraan ze zijn verbonden, hun functie binnen deze instelling, en het thema van de zending. De gefinancierde bedragen, die in de jaarverslagen niet worden vermeld, zijn niet geanalyseerd.

De statistieken omvatten geen andere projecten die het Fonds ondersteunt, zoals bv. de realisatie van films en tentoonstellingen of de financiering van infrastructuur.

Bijna 400 zendingen gefinancierd in 50 jaar!

Het gaat meer bepaald om 391 zendingen die gefinancierd werden in de loop van 49 jaren.

Met uitzondering van de jaren 1973, 1976 en 1987, heeft het Leopold III-Fonds jaarlijks minstens drie zendingen gefinancierd. Het grootste aantal kwam voor in 2009, namelijk 16 gesubsidieerde zendingen. Het jaarlijks gemiddelde bedraagt acht zendingen, ofschoon grote verschillen optreden naargelang de periode. Tussen 2003 en 2019 is het gemiddelde 12 zendingen per jaar.

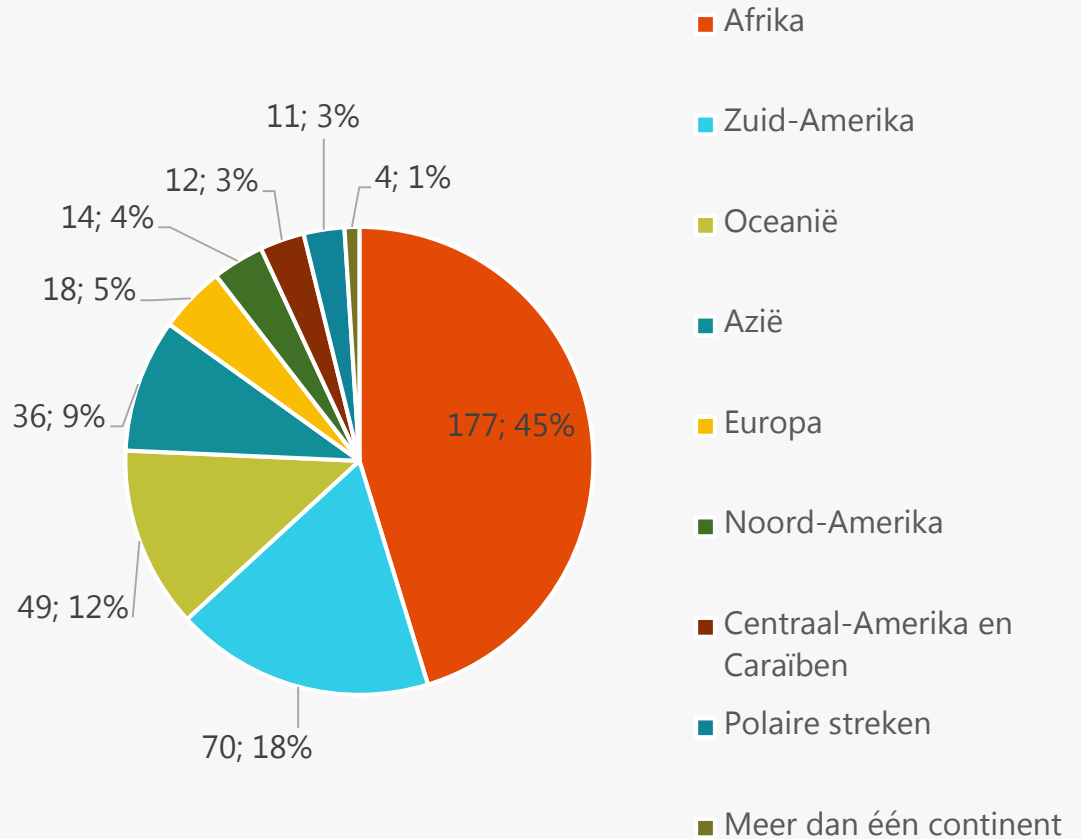
Afrika: het continent dat een grote voorkeur geniet

45% van de zendingen gebeurde in Afrika, 18% in Zuid-Amerika en 12% in Oceanië.

Vanaf 2003 worden zendingen naar Afrika het talrijkst, terwijl de exploraties in Oceanië -vooral naar het eiland Laing in Papoea-Nieuw-Guinea- vooral plaatsvonden tussen 1977 en 1995.

Zendingen naar meer dan één continent beoogden vooral Azië en Oceanië met telkens een verblijf op het eiland Laing.

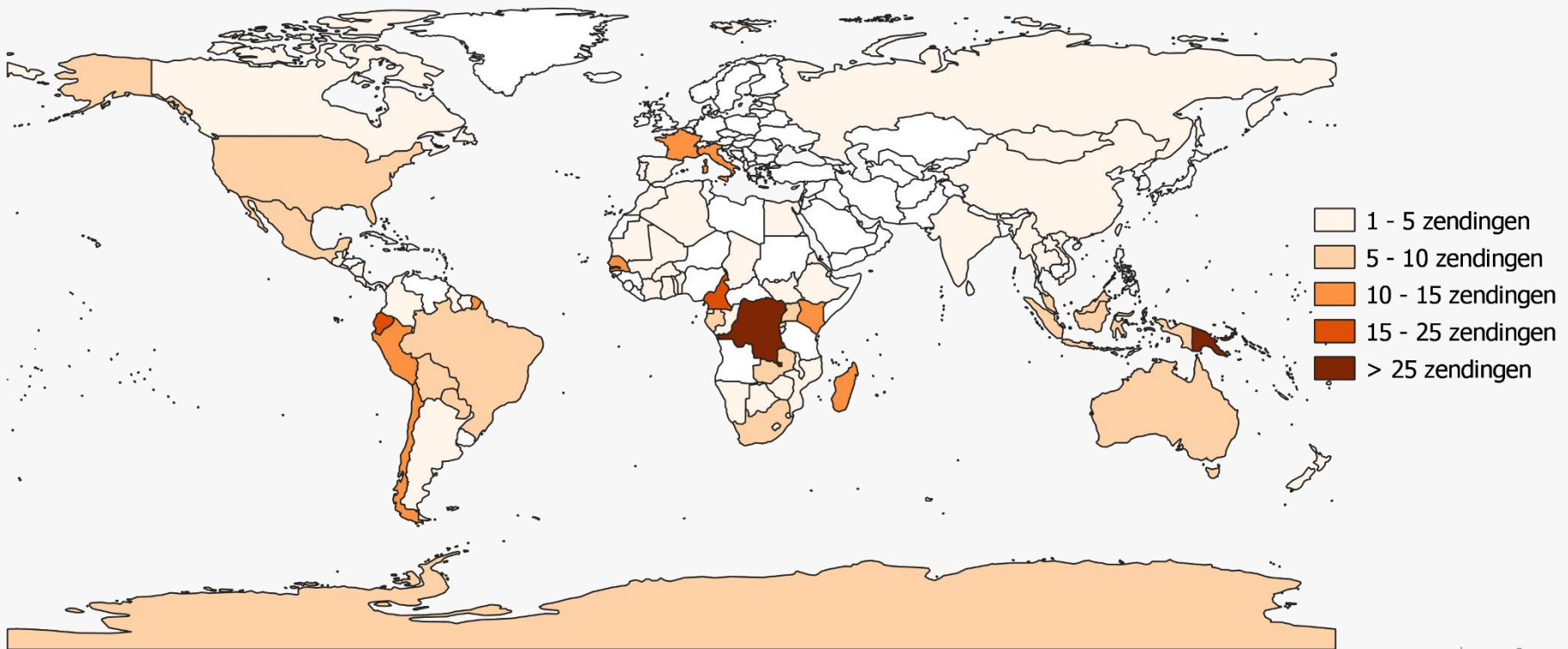
Vanaf 2005 worden exploraties in continentaal Europa niet meer betoelaagd.

Een recordaantal expedities naar Papoea-Nieuw-Guinea

Tussen 1977 en 1995 hebben er 39 expedities plaatsgevonden gesteund door het Leopold III-Fonds.

Andere veel bezochte landen zijn: de Democratische Republiek Congo (26 zendingen), Kameroen (23 zendingen), Ecuador en de Galápagos-eilanden (17 zendingen), Kenia, Madagaskar en Senegal (elk 14 zendingen). In 41 gevallen hebben de onderzoekers tijdens hun zending meer dan één land bezocht.

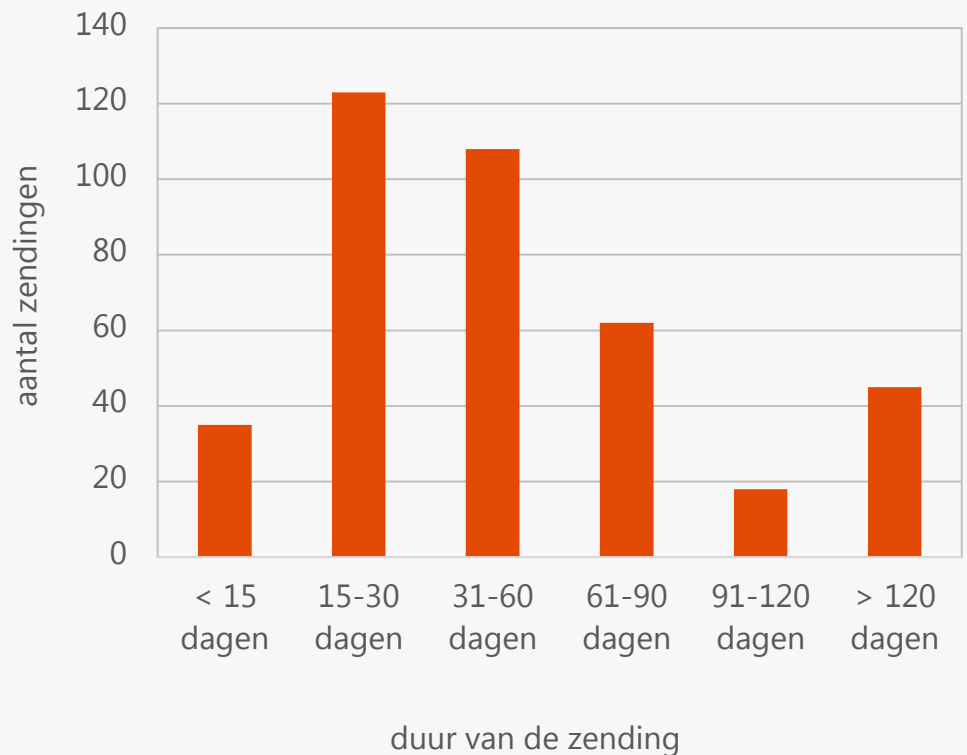
Een zending duurt meestal tussen 15 en 60 dagen

Het merendeel van de zendingen verloopt over een 15-tal dagen tot twee maanden. De kortste zending duurde drie dagen, de langste 759 dagen.

De helft van de gefinancierde exploraties duurt 40 dagen of minder.

In de loop van de tijd is de tendens stabiel. Er is geen significante daling of stijging in de duur van de zendingen.

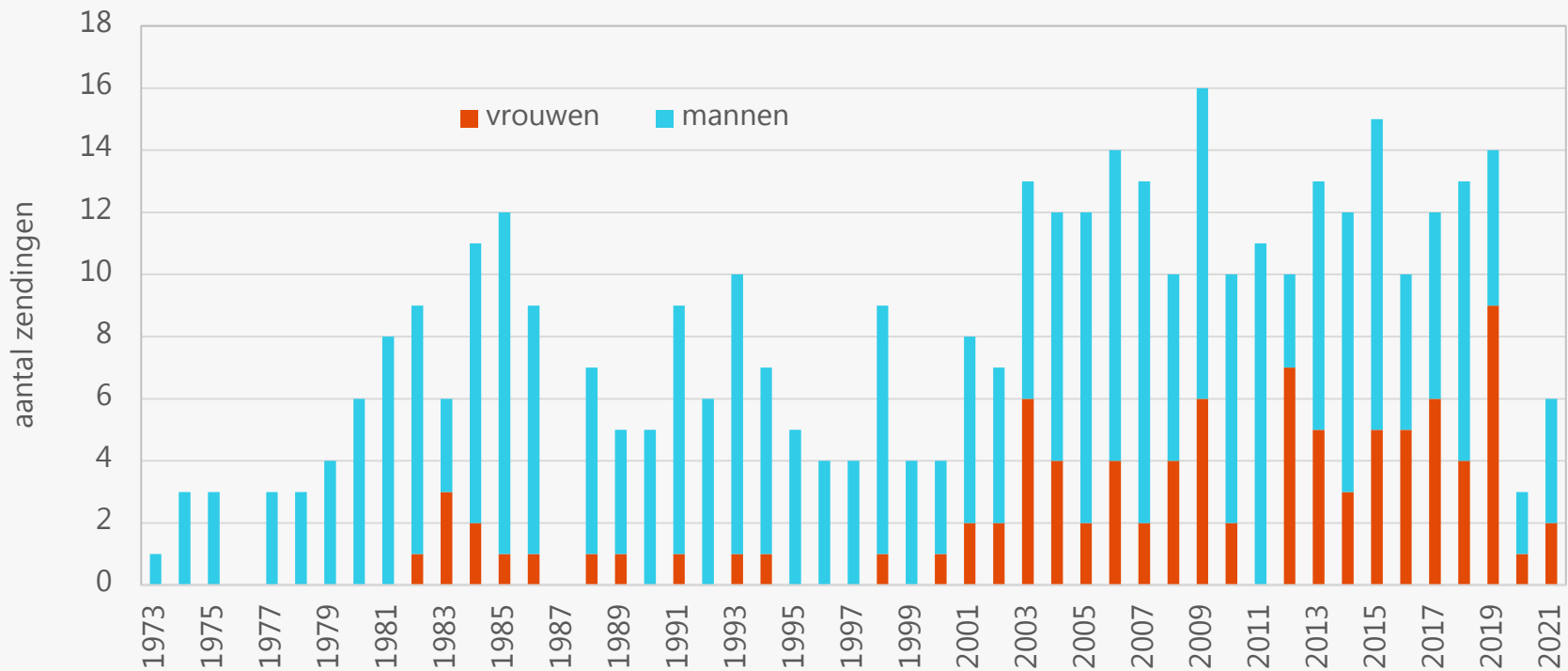
De exploraties naar Oceanië zijn merkbaar langer (gemiddeld 85 dagen) terwijl de zendingen in Europa de kortste zijn (gemiddeld 20 dagen).

De zendingen vervrouwelijken vanaf de jaren 2000

*Tien jaar heeft het geduurd
vooraleer er een zending
heeft plaatsgehad
waarvan de financiering
werd aangevraagd door
een vrouw.*

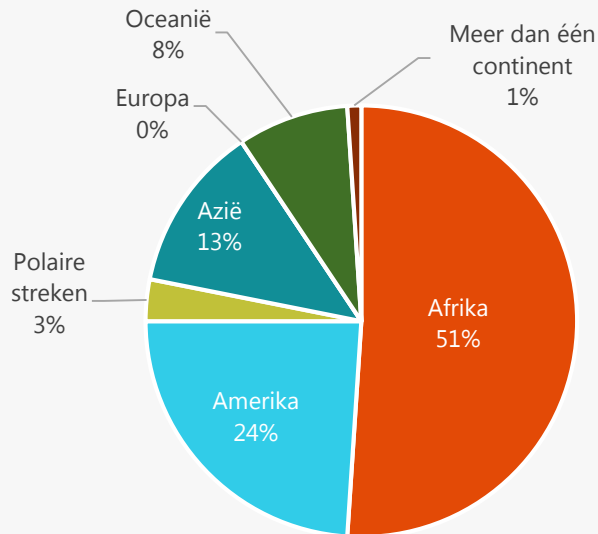
75% van de zendingsaanvragen gebeurt door mannen, 25% door vrouwen. Vanaf de jaren 2000 neemt het aandeel van de vrouwen toe, ofschoon de mannen duidelijk in het overwicht blijven: de verdeling tussen 2000 en 2021 is 66% - 33%.

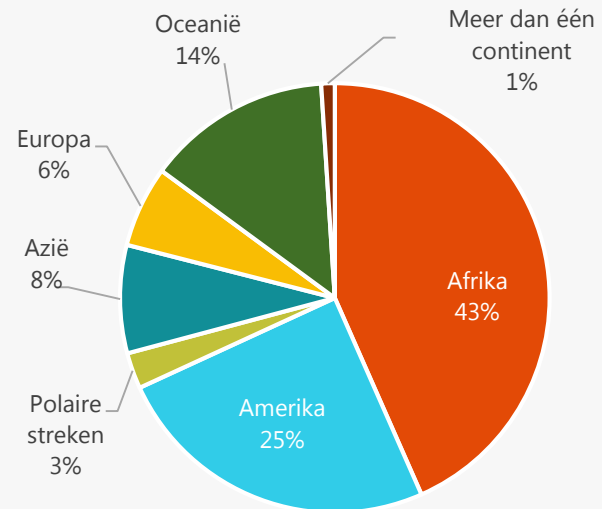
Vrouwen reizen vaker naar Afrika

Afrika telt 51% van de zendingen aangevraagd door een vrouw. Amerika, en meer bepaald Zuid-Amerika, komt op de tweede plaats.

Bij de mannelijke aanvragers is de verdeling per continent minder eenzijdig, maar Afrika geniet veruit de voorkeur. Ook Zuid-Amerika wordt regelmatig bezocht.

Kameroen, Kenia en Madagaskar worden het vaakst bezocht door vrouwen.

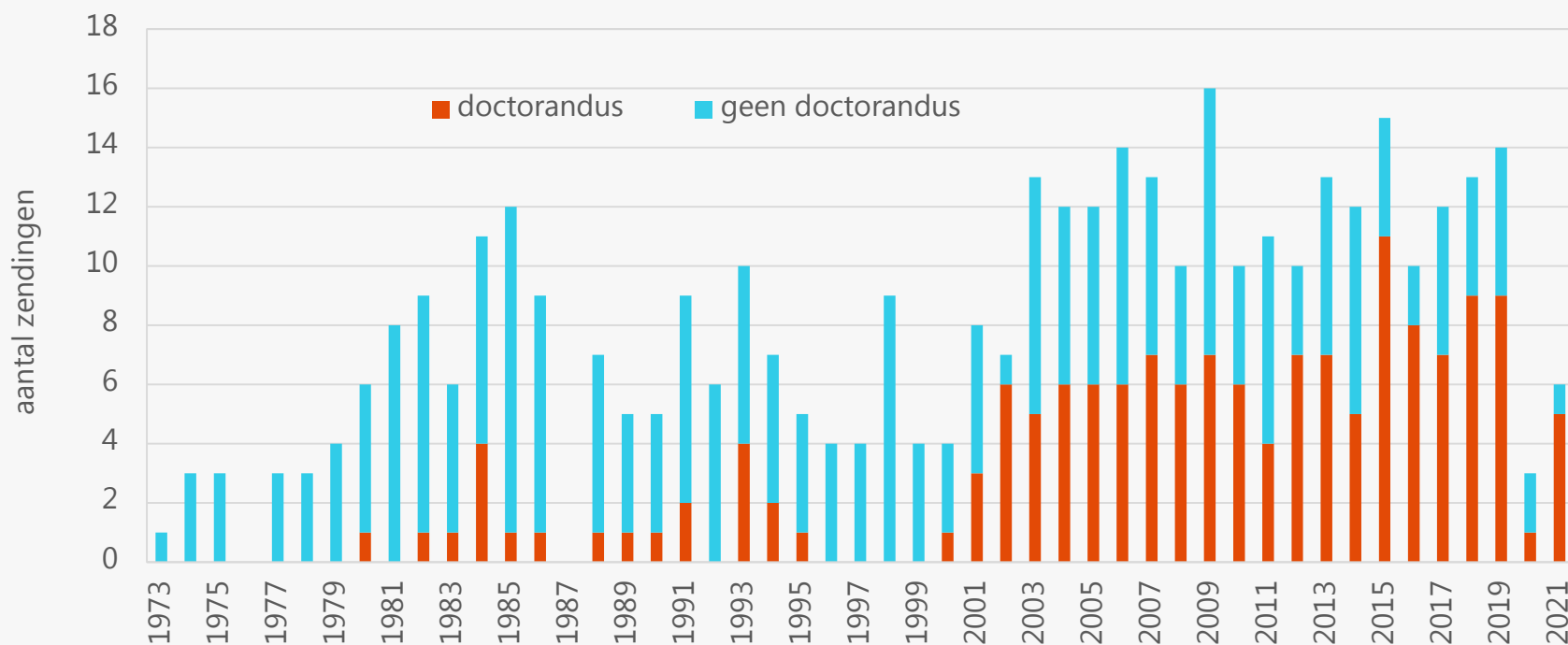

Papoea-Nieuw-Guinea en de Democratische Republiek Congo het vaakst door mannen.

Doctoraatsstudenten worden nadrukkelijk talrijker

De zendingsaanvragen ingediend door doctoraatsstudenten nemen vanaf de jaren 2000 aanzienlijk toe.

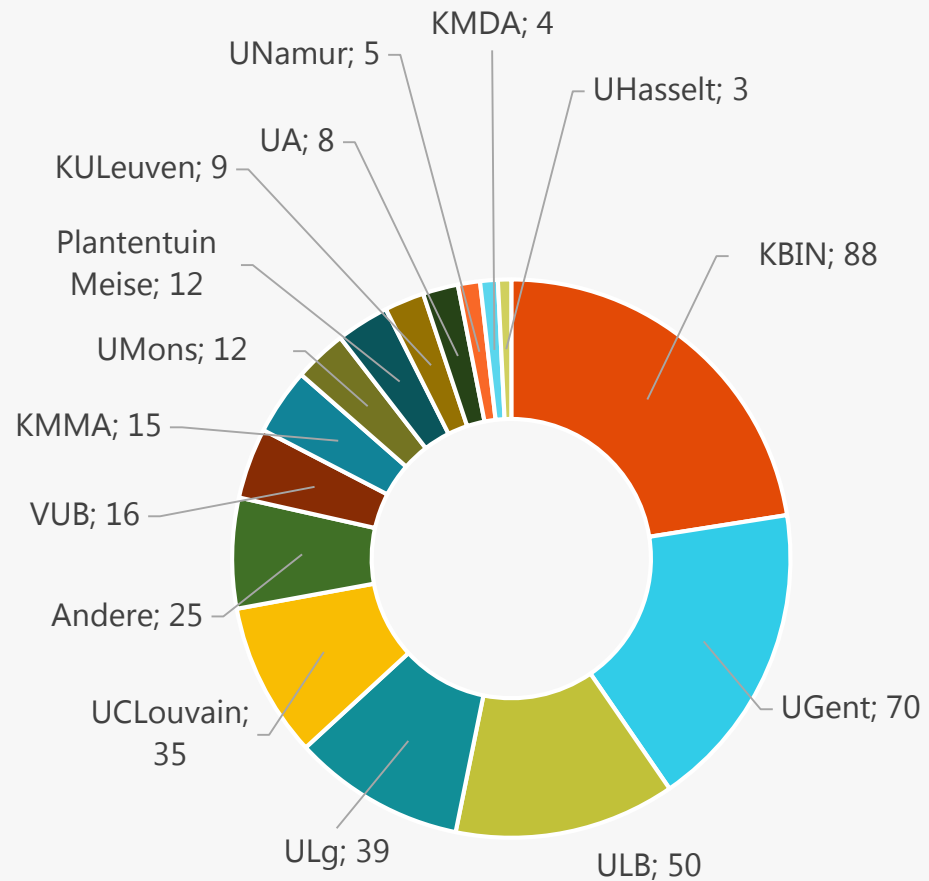
Over de hele periode 1973-2021 werd 39% van alle zendingsaanvragen ingediend door doctoraatsstudenten. Er is evenwel een groot verschil: vóór 2000 bedraagt dit aantal slechts 14%, vanaf 2000 loopt het op tot 55%.

Bijna één kwart van alle zendingen is uitgevoerd door het KBIN

23% van de zendingen is aangevraagd door een personeelslid van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, 18% door de Universiteit Gent en 13% door de Université Libre de Bruxelles.

De categorie 'andere' betreft exploraties uitgevoerd door een lid van een buitenlandse instelling of door een zelfstandige explorerator.

KBIN: Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen; UGent: Universiteit Gent; ULB: Université libre de Bruxelles; UCLouvain: Université catholique de Louvain; ULg: Université de Liège (Gembloux AgroBioTech inbegrepen); VUB: Vrije Universiteit Brussel; KMMA: Koninklijk Museum voor Midden-Afrika; Plantentuin Meise: Agentschap Plantentuin Meise; KUL: Katholieke Universiteit Leuven; UMONS: Université de Mons; UA: Universiteit Antwerpen; UNAMUR: Université de Namur; KMDA: Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen; UHASSALT: Universiteit Hasselt

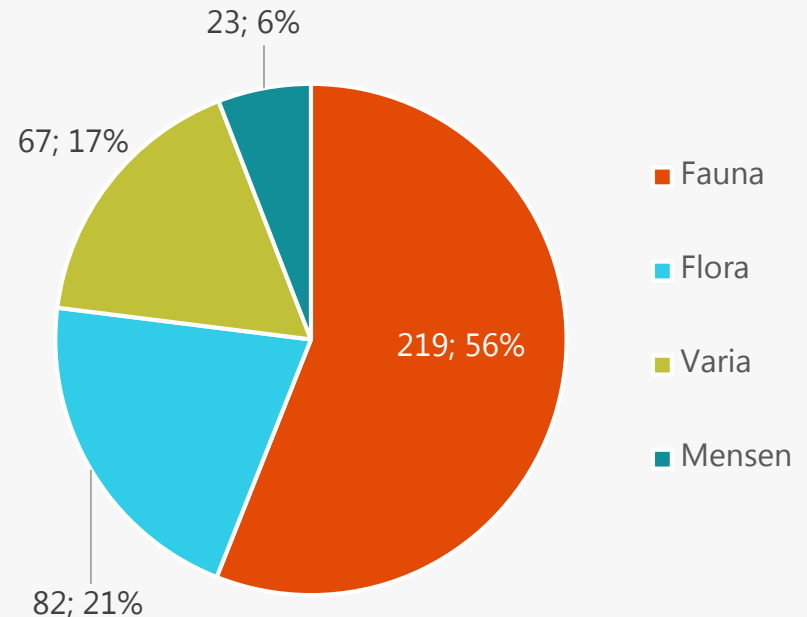
De meeste zendingen beogen de studie van de fauna

21% van de zendingen richt zich op de studie van de vegetatie (paddenstoelen inbegrepen) en 6% behelst de studie van de mens (antropologie, etnologie...).

De categorie 'varia' (17%) omvat vooral zendingen met een multidisciplinaire doel, zendingen in verband met de studie van de Aarde (hydrologie, klimaat...), exploraties met het oog op natuurbehoud en enkele 'afwijkende' zendingen (bv. deelnemen aan een conferentie). Sinds 1986 wordt deze categorie niet meer betoelaagd indien ze niet aan terreinwerk is gekoppeld.

De grote multidisciplinaire expedities – zoölogie, botanie, etnografie, hydrologie, e.a. – hebben vooral plaatsgevonden vóór 1985.

56% van de exploraties betreft de studie van terrestrische, zoetwater- en mariene fauna en van hun interacties met het milieu.

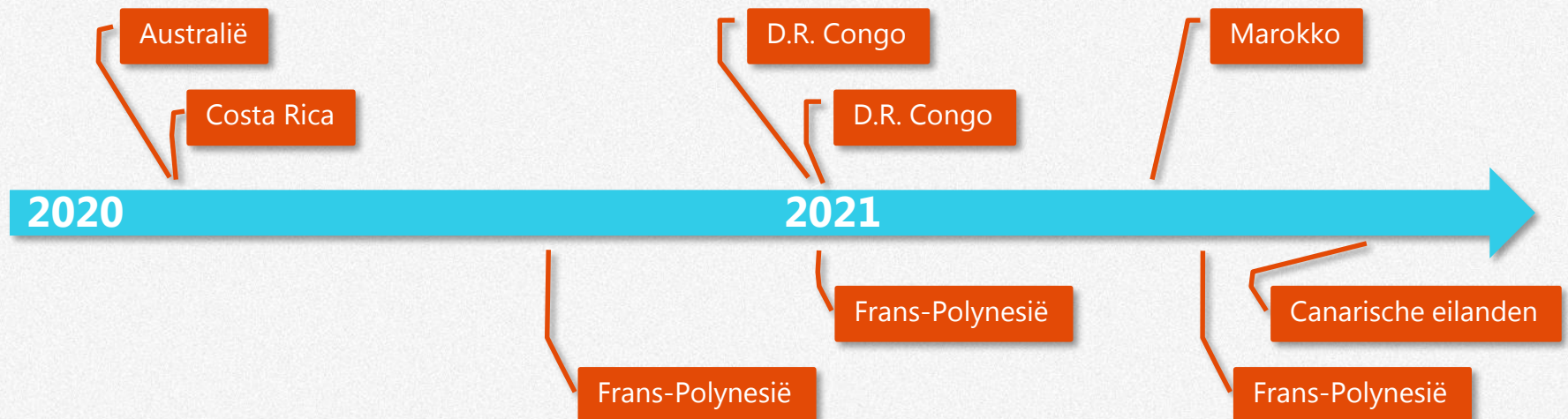

Covid-19 heeft gevolgen gehad voor de zendingen in 2020 en 2021

De pandemie van het coronavirus Covid-19 heeft het veldwerk van wetenschappers verstoord. In 2020 vonden slechts drie zendingen plaats. In 2021 werden zes zendingen uitgevoerd.

De eerste twee zendingen van 2020 werden ingekort om de onderzoekers in staat te stellen naar België terug te keren. Nadien werden de programma's aangepast, met andere locaties of kortere verblijven.

Zes doctorandi en drie senior onderzoekers gingen op zending. Zij werken bij vijf wetenschappelijke instellingen (KBIN, UGent, ULg, UMONS, en ULB). Onder de doctorandi waren er drie vrouwen en drie mannen die hun doctoraal onderzoek ondanks de moeilijke omstandigheden hebben voortgezet.

Besluiten

Het Leopold III-Fonds voor Natuuronderzoek en Natuurbehoud bestaat al 50 jaar.

Uit deze statistische analyse komen twee grote perioden naar voren.

De eerste periode begint met de stichting van het Fonds en eindigt eind van de jaren 90. Het is de periode met grote expedities waaraan wetenschappers en naturalisten met diverse expertise deelnemen. Het is eveneens de mythische periode van wetenschappelijk onderzoek op het eiland Laing in Papoea-Nieuw-Guinea tot de sluiting van het biologisch station aldaar in 1997. De explorators zijn vooral mannelijk en senior wetenschappers.

Vanaf het begin van de jaren 2000 treedt hierin verandering op. Het aantal gefinancierde zendingen neemt jaarlijks almaar toe en de onderwerpen worden meer divers. Ook het aantal bezochte landen wordt steeds diverser en het aandeel van vrouwen en doctoraats-studenten neemt toe. Afrika geniet een sterke voorkeur.

De jaren 2020 en 2021 werden verstoord door de Covid-19-pandemie, maar het aantal zendingen wordt geleidelijk hervat in 2022.